

Edellisen johdosta

Siinä lyhyessä ohjeessa, jonka vain kahdella esimerkkivirkkeellä valaistuna olen antanut Kielenoppaassa (s. 166), en ole sanonut muuta, kuin että *niin*-sanaa ei pitäisi käyttää kirjoitetussa kielessä konjunktionaalisen adverbina sellaisessa tapauksessa kuin: Vakaumukseni on, että jos saamme elää rauhassa, niin tullemme voittamaan vaikeudet. Olen pitänyt tällaista *niin*-sanankäyttöä eräänlaisena puhekieleen kuuluvana anakoluuttina: jos *jos*-lause *että*-lauseen »sisästä» siirretään esim. loppuun, saa sitä hallitseva lause asun: että niin saamme elää rauhassa. Sanonta »sisään pantu», joka tosin on kömpelö, ei tarkoita muuta, kuin että virkettä jäsenettäessä on sanottava *jos*-lauseen olevan *että*-lauseen sisässä. En tietenkään pidä alistettua lausetta minään alistavaan lauseeseen kuulumattomana lisäkkeenä ja luulen prof. Ikolan erehtyvän arvellessaan, että päinvastainen käsitys (äidinkielen opettajain kesken?) »ei liene niinkään harvinaisen». Sivulausehan esitetään sitä opettaessa juuri alistavan lauseen osana (määräyksenä tai subjektina).

Ikolan esittämät vastaesimerkitkin, jotka ovat enimmäkseen repliikkeihin kuuluvia, osoittavat, että puheena oleva käytäntö kuuluu lähinnä puhekieleen. Silti sitä ei ole korkeammassakaan tyyllajissa tuomittava, siinä suhteessa olen samaa mieltä kuin Ikola. Vasta jos esim. *että*-lauseen »sisään pantu» *kun*-lause muutetaan lauseenvastikkeeksi, syntyy hylättävä rakenne, esim. Oli niin, että kun johtui mieleen isävainaja, niin tuli myöskin riisiryynipuuro > Oli niin, että

isävainajan johtuessa mieleen niin tuli mieleen myöskin riisiryynipuuro. *Niin*-sanankäyttö nyt puheena olevassa tapauksessa olisi esitettävä lähinnä tyylikysymyksenä. Tiiviissä, ytimekkäässä ja varsinkin ylevässä tyyliässä *niin*-sana on syytä jättää pois, koska se vaikuttaa laimentavasti. Esimerkkejä löytää helposti kirjallisuudesta: Minulle sanotaan, että jos minä en tapa, se johtuu siitä, että pelkään joutuvani tapetuksi vuorostani (Ernest Dimnet: Mitä varten elät? Suom. J. Hollo, s. 65. Suomensos. voi myös kuvastaa ranskalaisen alkutekstin sanontaa.) — Sillä ensiksikin olen kuullut, että kun kokoonnutte seurakunnankokoukseen, teillä on riittäviä keskenänne — — (1 Kor. 11: 18). — Eikö itse luontokin opeta teille, että jos miehellä on pitkät hiukset, se on hänelle häpeäksi — — (1 Kor. 11: 14. Kreikkankielisessä alkutekstissä ei ole tällaisessa tapauksessa *niin*-sanaa vastaavaa sanaa. Vulgatassa on latinan sanonnan mukaisesti *Nec ipsa natura doceat vos, quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi.*) — Tietäkää, että vaikka palaatte vaatteet kuluneina, jäsenet ammuttuina tai katkottuina, teillä on sitenkin mukananne rehellisen soturin sielun kallis kaunistus (Döbelnin jäähyväispuheesta). — En panisi yhteenkään näistä esimerkeistä *niin*-sanaa.

Ohjeeni kaipaisi lievennystä ja ennenkaikkea täydennystä. Sen kategorisuuteen on vaikuttanut jo koulussa esikuvaksi omaksuttu klassillisten kielten tyyli.

E. A. SAARIMAA